

На черговому засіданні Президії НАН України 25 березня 2009 року члени Президії НАН України та запрошені заслухали доповідь голови Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України, віце-президента НАН України академіка НАН України А.Г.Наумовця про підсумки діяльності Секції у 2004-2008 роках.

В обговоренні взяли участь академіки НАН України Б.Є.Патон, А.М.Самойленко, І.В.Сергієнко, А.Ф.Булат, В.М.Локтєв, В.М.Шестопалов, І.К.Походня, Б.С.Стогній, І.М.Неклюдов.

У доповіді та виступах академіків-секретарів відділень було окреслено широкий спектр питань діяльності Секції починаючи з результатів фундаментальних і прикладних досліджень і закінчуючи популяризацією науки в Україні. Проаналізовані досягнення і недоліки. Визначені напрями, за якими необхідно працювати в майбутньому.

Величезний обсяг різноманітних результатів став запорукою визнання вітчизняної академічної науки не тільки в Україні, але й за її межами. Ученими Секції отримано чимало важливих результатів з окремих напрямів математики, інформатики і механіки. Теоретичні та експериментальні дослідження з фізики і астрономії стали вагомим внеском у розвиток сучасних уявлень про природу фізичних явищ і Всесвіт. Виконано ряд значних фундаментальних і прикладних робіт у галузях наук про Землю, матеріалознавства та енергетики.

В цілому місце і роль Секції в діяльності Академії дозволяють ставити перед нею в майбутньому більш серйозні і складні завдання.

Перш за все маєтсья на увазі координуюча роль Секції в розвитку пріоритетних напрямів фундаментальних досліджень. Важливу роль у цьому мають і надалі відігравати міждисциплінарні академічні програми. З ними безпосередньо пов'язана оцінка стану та перспектив розвитку досліджень у відповідних галузях науки. Ця робота сьогодні ведеться ще не на належному рівні. Було б доцільним, щоб усі відділення наук щонайменше раз на 5 років готували і вносили питання «Про стан та перспективи розвитку окремих галузей науки» на розгляд Президії НАН України. Зважаючи на кризу необхідно провести цю важливу роботу протягом 2009-2010 років. Доцільно почати з відділень Секції фізико-технічних і математичних наук, але при цьому не забувати й відділення інших секцій.

Беручи до уваги, що питома вага програмно-цільової конкурсної тематики в Академії буде зростати, треба розробити системний підхід до вибору напрямів та проблем, з яких формуються програми та проводиться конкурсний відбір проектів. При цьому обов'язково необхідно позбавитись розпорошеності коштів і, що дуже важливо, розробити реальний дієвий механізм проведення експертизи, без якої неможливо говорити про підвищення ефективності наукових досліджень та рівня їх координації.

Особливу увагу Секції фізико-технічних і математичних наук та Секції хімічних і біологічних наук НАН України треба приділити спільним роботам з Фондом фундаментальних досліджень Російської Федерації.

Протягом звітнього періоду значні зусилля Секція спрямовувала на вирішення найважливіших загальнодержавних проблем та наукове супроводження базових галузей економіки. Йдеться про проведення цілеспрямованих досліджень, кінцевою метою яких є створення та впровадження конкретних сучасних технологій. Особливого значення ці дослідження набувають в умовах сьогодення і повинні бути спрямовані, в першу чергу, на реалізацію «антикризових» пріоритетів, оголошених Урядом на засіданні Верховної Ради України на початку цього року. Це – енергозабезпечення та енергозбереження, агропромисловий комплекс та машинобудування, зокрема, літакобудування. Активна робота в галузі енергозбереження за участю наших вчених вже розпочалася і продовжується.

Участь у реалізації цих пріоритетів повинна здійснюватись через співпрацю з профільними міністерствами. Але цей напрям діяльності Секції потребує суттєвого покращення. Проводяться спільні засідання Президії НАН України з колегами міністерств, підписуються договори про співробітництво, передається інформація про наші розробки, а практичної віддачі від цього, крім поодиноких випадків, практично немає.

Більш того, керівництво низки наукових установ Секції не приділяє належної уваги збільшенню позабюджетних надходжень, що особливо важливо при нинішній фінансовій кризі. Як позитивний факт Президія НАН України відзначила, що за звітний період установами Секції виконано 17 тисяч госпдоговорів на суму понад 700 млн.грн. Але погано те, що всі відділення Секції порівняно з минулим п'ятиріччям зменшили відсоток надходження позабюджетних коштів у загальному фінансуванні майже вдвічі.

Стан справ з кадровим забезпеченням Секції залишається все ще незадовільним. Зокрема, практично не змінюється вікова структура наукових кадрів. Серед 1700 докторів наук тільки 7 докторів мають вік до 35 років, а з 4350 кандидатів наук тільки 600 є молодими науковцями.

Не виконуються повною мірою плани підготовки і захисту докторських та кандидатських дисертацій.

Залишається без суттєвих позитивних змін проблема залучення та закріплення в установах Секції молодих учених.

Все це свідчить про те, що до цих питань необхідно ставитися набагато відповідальніше.

На завершення Президія НАН України відзначила, що Секція фізико-технічних і математичних наук, її відділення та установи у звітному періоді працювали на досить хорошому рівні. Досягнуті результати дають підстави позитивно оцінити її діяльність. Значний внесок Секції у розвиток вітчизняної науки та вирішення актуальних проблем різних галузей економіки держави був би неможливим без творчої та наполегливої праці багатотисячного колективу математиків, кібернетиків, механіків, фізиків, астрономів, геологів, матеріалознавців та енергетиків. Президія НАН України подякувала науковцям Секції і щиро побажала нових творчих успіхів.

На закінчення Президія НАН України ухвалила відповідне рішення.

***

Крім того, Президія НАН України заслухала інформацію про орфографічний словник української мови; про підсумки виконання проектів науково-дослідних робіт молодих учених НАН України за грантами НАН України та організацію чергового конкурсу; про відзначення 60-річчя від дня заснування Інституту держави і права ім.В.М.Корецького НАН України; про активізацію представлення публікацій НАН України в світовій системі наукових комунікацій; про затвердження пріоритетних напрямів досліджень технопарку «Ресурс»; про підготовку поздоровчого адресу на ім'я ректора Московського державного університету ім.М.В.Ломоносова академіка РАН В.А.Садовниченко; про аудит Рахункової палати України; було розглянуто низку кадрових питань та прийнято рішення про нагородження відзнаками Національної академії наук України тощо.

Секретаріат Президії НАН України